

קונטרס

לְשׁוֹן-הָרֶעַ

יִרְבֶּה לְגִלוֹת אֶת מַעֲלַת קִדְשַׁת הַדְּבֹר, וּלְהַפְּוֹךְ
הַמֶּר הַעֶזְוֹן שֶׁל לְשׁוֹן-הָרֶעַ, וְאִיךָ שֶׁכָּל הַצָּרוֹת
הַבָּאוֹת לְאָדָם הֵן רַק עַל-יְדֵי שְׂמִמְקִיר אֶת דְּבֹרוֹ,
לְדַבֵּר כֹּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ.

*

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בוֹצֵינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
רַבִּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלְב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִים לִיה
רַבִּי נִתָּן מְבַרְסֵלְב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלָב בְּפִסְוִקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי
חֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֵסֵלְב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹכֵב"א

מוהרא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר לְפִי דְבַרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים הָעוֹן שֶׁל לְשׁוֹן־הָרַע
חֲמוּר מְכַל הַעֲבֵרוֹת שְׁבַע־עוֹלָם יוֹתֵר
מֵעֲבוּרָה זָרָה וְגַלּוּי עֲרִיזוֹת וְשִׁפְכוֹת
דָּמִים, וְכוּפָר בְּעֵקֶר, וְהִסָּפָה לָזֶה כִּי זֶה
גוֹרֵם פְּרוּדִים בֵּין נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְגוֹרֵם
לְשִׁנְאָת חֲנָם, וּבְרָגַע שְׁנַעֲשֶׂה פְּרוּדִים
וּמְחַלְקֵת בֵּין נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מְגַרְשִׁים אֶת
הַשְּׂכִינָה מֵהָעוֹלָם, וְגוֹרְמִים צָרוֹת רַבּוֹת
בְּעוֹלָם, וְלִכֵּן הָעוֹן הַזֶּה חֲמוּר יוֹתֵר מְכַל
הָעוֹנוֹת שְׁבַע־עוֹלָם, אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁנִּזְדַּקֵּר
מֵהַחֲטָא הַרַע הַזֶּה.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקעה)

קוֹנְטֵרַס

לְשׁוֹן-הָרַע

.א.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֲהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר אֵין לְךָ
עוֹד דְּבַר שְׂאָדָם רָגִיל בְּזֶה עוֹד מִיָּמֵי קִטְנוּתוֹ כְּמוֹ
לְשׁוֹן-הָרַע, עַד שְׁמַרְבַּ הַהֲרָגָל כְּכֹר אֵינוֹ תוֹפֵס
שְׁעוֹבֵר עַל אִיזוֹ עֲבֵרָה, כִּי כָּל-כֶּף הַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ
לְדַבֵּר מֵאַחַר, עַד שְׁכֹכֵר אֵינוֹ מִבְּחִין מַה זֶה נִקְרָא
לְשׁוֹן-הָרַע, וְעַל-יְדֵי-זֶה גוֹרֵם לְעֲצָמוֹ קְלָקוּלִים
רַבִּים וְעֲצוּמִים, עַד שְׁאֲמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
(יְרוּשָׁלַיִם, פֶּאֶה, פֶּרֶק א'), שְׂאֵין הָאָדָם מְדַבֵּר לְשׁוֹן-הָרַע
עַד שְׁכּוֹפֵר בְּעֵקֶר, רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, כִּי בְּאַמַּת אִם הִיא
הָאָדָם מֵאַמִּין, אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו

יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, אז אף פעם לא היה מדבר מאחר, ומכל שכן שלא היה מדבר בגנות חברו, ולא היה מספר עליו לשון-הרע, וזה שאמרו חכמינו הקדושים (סוטה מב.), שכת מספרי לשון-הרע אינם מקבלים פני שכינה, שהיא הארת זיו האין סוף ברוך הוא, כי מאחר שאינו מרגיש את אמתת מציאותו יתברך, על-כן הוא מפקיר את דבורו, ומספר על חברו כל רע, וכן מפני שהרגיל את עצמו כל-כך לדבר מתברו, על-ידי-זה סלק את שכינת עזו יתברך ממנו, ואינו מרגיש עליו את אור השם יתברך, ובשביל זה סובלים כל-כך הרבה צרות ויסורים, דינים וקטנות, השלכות וחלישות הדעת, מאחר שאין הקדוש-ברוך-הוא נמצא אתו, עמו ואצלו, כי אינו מרגישו כלל.

ועל-כן ראה, אהובי, אחי, לקבל על עצמך קבלה חזקה מעכשו לא לדבר מזולתך כלל — בין טוב בין רע, ותעשה לעצמך כלל ויסוד גדול אשר מאחר אסור לך לדבר או להזכיר, כי מתוך שבחו

לְשׁוֹן-הָרַע קיא

תָּבֵא לַיָּדַי גְּנוּתוֹ, וְזֶה יִגְרָם לְךָ אַחֲר־כֶּף סְלוּק
הַשְּׂכִינָה, וְאִז תִּסְבַּל מֵה שְׂתִסְבַּל, עַל-כֵּן רְאֵה,
אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, לְשִׁכַח אֶת כָּל הָעֶבֶר שֶׁלְּךָ בְּעֵינַיִן
זֶה, שֶׁהַפְּקָרָתְךָ כָּל-כֶּף אֶת דְּבוּרְךָ, וְאִף פַּעַם כָּבֵר אֶל
תִּזְכִּיר שְׁמוֹת בְּנֵי-אָדָם בְּעֵת שֶׁאַתָּה מְדַבֵּר, כִּי
שָׁלֵא תָבֵא לַיָּדַי עוֹן הַחֲמוּר שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע, וְעַל-
יָדֶי-זֶה תִּנְצֵל מִכָּל רַע, וְתִזְכֶּה שֶׁהַשְּׂכִינָה תִּתְּאוֹר עַל
פְּנֵיךָ תָּמִיד.

ב.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי עָקֵר
הַקְּלָלָה לְאָדָם הוּא בְּשַׁעָה שֶׁמִּפְקִיר אֶת דְּבוּרוֹ,
וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ, וּמִפְטִיט כָּל מִינֵי
פְּטוּיֵי הַבָּל, אֲשֶׁר לֹא יִמְלֹט שָׁלֵא יְדַבֵּר אִז
לְשׁוֹן-הָרַע, אֲשֶׁר הִיא מְאֹד מְאֹד חַמוּרָה אֲצִלוֹ
יִתְּבַרְךָ, וְאִינוּ מוֹחֵל עַל זֶה כָּלֵל, כִּי הִיא יוֹתֵר
חַמוּרָה מֵעֲבוּדָה זָרָה, גְּלוּי עֲרִיוֹת וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים
(עֲרִכִין טו.), וּמִי שֶׁמִּסְפֵּר לְשׁוֹן-הָרַע אוֹמֵר הַקְּדוּשָׁ-
בְּרוּךְ-הוּא אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לְדוֹר בְּעוֹלָם (שָׁם),
וּמִמִּילָא הַשְּׂכִינָה מִסְתַּלְקֶת מִהָאָדָם הַזֶּה, וְהוּא

נמצא אז בסכנה גדולה, כי כשהקדוש-ברוך-הוא
מפריד עצמו כביכול מהאדם, אז הוא מלא קלפות,
ורוחות רעים שורים אצלו, וסכנה לעמד על ידו,
כי המקום הוא מקום סכנה, וכך זה על-ידי
שהפקיר את דבורו ולא נזהר בפעון החמור של
לשון-הָרַע; ועל-כן ראה, אהובי, אחי היקר,
לעשות התחלה חדשה מעכשו, והרגל את עצמך
לא לדבר כל העולה על רוחך, ותדבר רק דבורי
אמונה והשגחה פרטית, ואז דיקא תצליח ורפך
תמיד.

ג.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, אשר אין לך
עוד חיים טובים ונעימים כמו מי ששומר את
דבורו, ואינו מדבר כל העולה על לבו ורוחו,
ובפרטיות לשון-הָרַע, אשר הוא חמור מאוד מאד,
והקדוש-ברוך-הוא מקפיד על זה יותר מכל
העברות, כי בכל עברה יש לו לאדם על-פל-פנים
איזו הנאה מזה, אבל מהחטא החמור של לשון-
הָרַע אין לו למספר שום הנאה, וכעין שאמרו

לשון-הָרַע

קיג

חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (תְּעִנִית ח.): מֵאֵי דְכְתִיב (קִהְלֵת י, יא): אִם יִשָּׁךְ הַנְּחָשׁ בְּלוֹא לְחַשׁ, וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלְשׁוֹן, לְעֵתִיד לְבוֹא מִתְקַבְּצוֹת וּבָאוֹת כָּל הַחַיּוֹת אֵצֶל הַנְּחָשׁ, וְאוֹמְרוֹת לוֹ: אֲרִי דוֹרֵס וְאוֹכֵל, זָאב טוֹרֵף וְאוֹכֵל, אֵתָה מַה הַנָּאָה יֵשׁ לָךְ? אָמַר לָהֶם: וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלְשׁוֹן, וְלִי אַתֶּם שׂוֹאֲלִין, שְׂאֵלוּ אֶת בַּעַל הַלְשׁוֹן מַה הַנָּאָה יֵשׁ לוֹ שְׂמַדְבֵּר לְשׁוֹן-הָרַע עַל חֲבֵרוֹ, כְּאוֹמֵר שֶׁהוּא דוֹמָה לוֹ, שְׂנוֹשֵׁף בְּלִי שׁוּם הַנָּאָה; וְעַל-כֵּן רְאֵה לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׂבָעוּלָם לֹא לְהַפְקִיר אֶת דְּבוּרָךְ, וְלֹא לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחְךָ, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּנְצֵל מִהֲרַבָּה צְרוּת וְרַעוֹת מְרוּרוֹת, וְתִרְגִּישׁ עוֹלָמְךָ בְּחַיִּיךָ, כִּי הַזּוֹכָה לְשֹׁמֵר עַל דְּבוּרוֹ, אֲזִי מְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ בְּחֵי הַחַיִּים, וְנוֹכֵל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל-כֵּן הֲרִגַל עֲצָמְךָ עַל-כָּל-פָּנִים מֵעַכְשָׁו לֹא לְדַבֵּר עִם שׁוּם בְּרִיָּה מֵאָדָם אַחֵר בְּשׁוּם פָּנִים וְאִפֵּן כָּלֵל, וְתַעֲשֶׂה לְעֲצָמְךָ הֲרִגַל, שְׂמֵאֲחֵרִים אֵין אֵתָה מְדַבֵּר, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִמִּילָא תִּנְצֵל מִהָעוֹן הַחֲמוֹר שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע, וּמַה גַּם שְׂלֹא תִסְתַּבֵּךְ עִם שׁוּם בְּרִיָּה שְׂבָעוּלָם, כִּי הַשּׁוֹמֵר אֶת עֲצָמוֹ לֹא לְדַבֵּר מֵאֲחֵרִים, אֲזִי אֵי אֶפְשָׁר

לְשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁתֵּהִיָּה לָּהּ אִיזוֹ טַעֲנָה אוֹ מַעֲנָה עָלָיו;
 אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוֹכָה לְשָׁמֵר אֶת דְּבוּרוֹ, וְנִעֲשֶׂה צְנוּר
 הַמְשַׁפֵּיעַ טוֹב לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

ד.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר עָקַר
 הָאָדָם הוּא הַדְּבוּר, כִּי מוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה הוּא
 רַק הַדְּבוּר, וְעַל-כֵּן כָּל הָאָדָם תְּלוּי כָּפִי דְבוּרוֹ, אִם
 מְדַבֵּר רַק דְּבוּרֵי תְּפִלָּה וְדְבוּרֵי אֱמוּנָה, אֲזִי מִמְשִׁיךְ
 עַל עֲצָמוֹ אוֹר הָעוֹלָם הַבָּא בְּעוֹלָם הַזֶּה מִמָּשׁ,
 וְעוֹלָמָהּ תִּירַשׁ בְּחַיִּיךְ, מַה שְּׂאִין כֵּן כְּשֶׁמִּפְקִיר אֶת
 דְּבוּרוֹ וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל לְבוֹ, אֲזִי מִמְשִׁיךְ
 מֵעֲצָמוֹ אֶת כָּל הָאוֹרוֹת, וְגוֹרֵם לְעֲצָמוֹ חֲרָבָן
 בְּרוּחַנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, וּמְרַגֵּשׁ אֶת הַגִּיּוֹנִים בְּזֶה
 הָעוֹלָם, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְדַרְשׁ תְּנַחֲוּמָא,
 פָּרֻשׁת מְצוּרָע), הַכֹּל תְּלוּי בְּלִשׁוֹן, עֶסֶק בַּתּוֹרָה
 בְּלִשׁוֹנוֹ — זָכָה לְחַיִּים, וְהִיא רְפוּאָתוֹ שֶׁל לְשׁוֹן-
 הָרֶע, שְׁנֹאֵמַר "מְרַפָּא לְשׁוֹן עֵץ חַיִּים", וְאִם עֶסֶק
 אָדָם בְּלִשׁוֹן-הָרֶע, מִתְּחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ לְמוֹת, שְׁקֻשָּׁה
 לְשׁוֹן-הָרֶע מְשַׁפֵּיכוֹת דְּמִים; וְעַל-כֵּן אִם יֵשׁ לָךְ רַק

קצת דעת, ראה לקדש את לשונך לדבר רק דבורי
 אמונה עם זולתך, דבורי תורה עם עצמך, ודבורי
 תפלה עם הקדוש-ברוך-הוא, ותהיה המאשר
 ביותר בחייה, כי תמיד תהיה עסוק במשהו, ולא
 תלך בטל, חלילה, אשר כל הצרות באות לו לאדם
 על-ידי שהולך בטל, ואז הוא נהרס לגמרי, מה
 שאין בן כשזוכה להיות דבוק בחי החיים, אז כל
 היום שלו משתנה, והולך לו בצורה אחרת,
 ומרגיש ערבות נעימות, ידידות, חיות אלקותו
 יתברך; אשרי המצית!

ה.

אהובי, אחי היקר! הרגל עצמך לדבק את
 מחשבתך תמיד רק אליו יתברך, ותציר בדעתך
 איך שאין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל עצם
 עצמיות חיות אלקותו יתברך ממש, והוא יתברך
 מחיה, מהנה ומקים את כל הבריאה כלה, והוא
 יתברך שוקד על שפתותיה, ועל-בן מה ולמה לה
 לדבר לשון-הרע על זולתך, כי בזה שאתה מדבר
 על זולתך, אתה עוקר עצמך באותה שעה ממנו

יתְבַרֵךְ, וְעַל-כֵּן לֹא בְחַנּוֹם אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים
 (ירוּשְׁלָמִי, פָּאָה פָּרַק א'): אֵין אֹמֵר אָדָם לְשׁוֹן-הָרַע,
 עַד שְׂכּוֹפֵר בְּעֶקֶר; כִּי הַמְּאֲמִין הָאֲמֵתִי בּוֹ יתְבַרֵךְ,
 וְיִוְדַע אֲשֶׁר אֵין בְּלַעְדָּיו יתְבַרֵךְ כָּלֵל, וְהוּא עוֹמֵד
 עָלָיו וְשׁוֹקֵד עַל שְׂפִתוֹתָיו, לֹא הִיָּה מְדַבֵּר עַל אַחַר
 כָּלֵל, וְעַל-כֵּן בּוֹ בְּרַגַע שְׂאֵתָה מְדַבֵּר לְשׁוֹן-הָרַע,
 אֲתָה מְסַלֵּק מֵעֲצָמָךְ אֶת הַשְּׂכִינָה, וְאֵינְךָ זוֹכֶה לְזִיו,
 עֲרִבוּת, נְעִימוּת שְׂכִינַת עִזּוֹ יתְבַרֵךְ, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ
 חַכְמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (סוּטָה מ.ב.), שְׂכַת מְסַפְּרֵי לְשׁוֹן-
 הָרַע אֵינָן מְקַבְּלוֹת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה; וְעַל-כֵּן אֲשָׂאֵל
 אוֹתְךָ, אָהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, מַה וְלָמָּה לָּךְ לְדַבֵּר
 מִזוּלְתְּךָ, יוֹתֵר טוֹב לְהַכְנִיס עֲצָמָךְ בְּאֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ
 יתְבַרֵךְ, וְלִהְיֶמְשִׁיךְ עַל עֲצָמָךְ אוֹרוֹ יתְבַרֵךְ, וְאִז אַף
 פְּעַם לֹא תִדְבֹר מֵאַחַר כָּלֵל, רַק תְּמִיד תִּהְיֶה לָּךְ
 מְלֶאכֶת טוֹבָה עַל כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּנוֹ שֶׁל
 הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְתְמִיד תִּדּוֹן לְכַף זְכוּת אֶת כָּל
 בֵּר יִשְׂרָאֵל, וְאִז דִּיקָא תִּרְגִּישׁ כָּל מִינֵי נְעִימוּת
 בְּחַיֶּיךָ, כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת, אָהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, אֲשֶׁר כָּל
 מַה שְׂעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, הוּא עַל-יְדֵי
 שֶׁהִפְקַרְתָּ אֶת דְּבוּרְךָ לְדַבֵּר לְשׁוֹן-הָרַע וּרְכִילוֹת עַל

לְשׁוֹן-הָרֶעַ

ק"ז

כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שָׁזָה עוֹקֵר אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, וְעַל-כֵּן רָאָה לְהַרְגִיל עֲצָמָהּ מֵהַיּוֹם וְהַלְאָה לְשִׁמּוֹר מְאֹד מְאֹד עַל דְּבוּר פִּיָּהּ, וּתְדַבֵּר רַק טוֹב עַל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל וְאִז תִּרְאֶה אֶת הַנְּסִים הַנִּגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי עֵקֶר הַנְּסִים שֶׁנַּעֲשִׂים לְאָדָם הוּא רַק כְּפִי קִדְשֵׁת דְּבוּרֵי פִּיו, וּמִי שֶׁזוֹכָה לְשִׁמּוֹר עֲצָמוֹ לֹא לְדַבֵּר לְשׁוֹן-הָרֶעַ וּרְכִילוֹת, וּפְּיוֹ נַעֲשֶׂה פֶה קְדוֹשׁ, כְּלִי לְהַשְׁרָאת הַשְּׂכִינָה, עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ בְּכַחוֹ לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו נְסִים נִגְלִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאִם הָיָה בְּנֵי-אָדָם יוֹדְעִים מַעֲלַת הַזּוֹכָה לְשִׁמּוֹר עֲצָמוֹ מִדְּבוּרֵי לְשׁוֹן-הָרֶעַ, וְאֵל מֶה הֵם יְכוּלִים לְזַכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה, אִז הָיָה נִזְהָרִים בָּזֶה כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם; וְעַל כֵּן רָאָה, אֲהוּבֵי, אָחִי, מֵהַיּוֹם וְהַלְאָה לְשִׁמּוֹר מְאֹד עַל דְּבוּרֵי פִיָּהּ, לֹא לְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחָהּ, וּמְכַל שְׂכָן דְּבוּרֵי לְשׁוֹן-הָרֶעַ, רְכִילוֹת, לִיֻּצְנוֹת וְנִבּוּל פֶּה, חֵס וְשָׁלוֹם, וְאִז יִהְיֶה פִיָּהּ נַעֲשֶׂה כְּלִי לְהַמְשַׁכֵּת הַשְּׂכִינָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכָּה שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נְסִי נְסִים.

ו.

ראה, אהובי, אחי היקר, לשמר מאד על דבורי
 פיך לבל תפקירו, כי רב הצרות שעוברות על
 האדם הן רק מחמת דבורי פיו, שאדם מפקיר את
 פיו, ומדבר כל העולה על רוחו, ועל-ידי-זה לא
 ימלט שלא ידבר לשון-הָרַע, רכילות וליצנות, אשר
 דבר זה עוקר את האדם משני העולמות, מהעולם
 הזה נעקר, כי כל המחלקת והמריבות, הקנאות,
 השנאות והוכוחים שיש בין בני-אדם, זה רק
 על-ידי לשון-הָרַע ורכילות, שאחד מדבר על
 זולתו, וכך מבעיר אש בוערת, וכן מהעולם הבא
 נעקר, כי הדבור הוא כלי קדוש, צנור הממשיך
 אורו יתברך למטה, על-ידי דבורי אמונה והשגחה
 פרטית, לא-כן בשעה שמטמא את פיו עם דבורי
 לשון-הָרַע ורכילות, על-ידי-זה שובר את הכלי
 ומלכלך את הצנור, ועוקר עצמו לגמרי מרוחניות
 אלקות, וסובל יסורי גיהנום; ועל-כן ראה, אהובי,
 אחי היקר, מה לפניה, אתה יכול לזכות על-ידי
 שמירת הדבור להגיע אל דבקות, נעם וערבות כזו,
 עד שעולמך תראה בחייה, ותהיה דבוק בו יתברך

לשון-הרע

ק"ט

בדבקות אמת, ותתענג בזיו שכינת עזו יתברך, ועל-כן שמר מאד מאד מהיום הזה לא להפקיר את דבורי פיה, ותעשה לעצמה הרגל לא להתחיל לדבר עם אף אחד רק המכרח לה, ועל-ידי-זה באמת תנצל מדבורים אסורים, כמו לשון-הרע וליצנות, ותוכל להיות דבוק תמיד בו יתברך בדבקות אמת.

.ז

צריך שתחזק עצמה מאד, אהובי, אחי היקר, לא לפל בדעתך כלל מכל מה שעובר עליך בין בגשמיות ובין ברוחניות, ועליך לדעת כי עקר קיום האדם בגשמיות וברוחניות, ושיזכה להחזיק מעמד בזה העולם, הוא רק על-ידי שירגיל עצמו בשמירת הדבור, לא לדבר כל העולה על רוחו, ומכל שכן שלא יפגם את דבורו בדבורים אסורים, שהם לשון-הרע ורכילות, ליצנות, נבול פה קללות וכו', כי הדבור זה יסוד האדם, והוא הצנור הממשיך שפע לאדם, ועל-כן כשאדם נזהר מאד מאד בדבורי פיו, על-ידי-זה יש לו צנור נקי, ויכול

לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ שְׁפַע רַב, שְׁפַע רוּחָנִי, אִוְרוֹת
 צַחְצָחוֹת אִוְרוֹת נְשָׁגָבִים, וְשְׁפַע גְּשָׁמִי — פְּרִנָּסָה
 בְּנִקְל וּבְשְׁפַע רַב, כִּי הַפְּרִנָּסָה בָּאָה לְאָדָם רַק
 עַל-יַדֵּי שְׁמִירַת הַדְּבוּר, הֵינּוּ כְּשֵׁאִינוּ מְקַלְקֵל אֶת
 דְּבוּרוֹ עַל-יַדֵּי לְשׁוֹן-הָרֶע, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, כִּי לְשׁוֹן-
 הָרֶע מְבִיא אֶת הָאָדָם לִיַּדֵּי עֲנִיּוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת וּמְכַל
 שְׂכָן בְּרוּחָנִיּוֹת, כִּי הַמְּאֲמִין הָאֱמֵתִי, שְׁמֵאֲמִין בּוֹ
 יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדָּיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ
 מְחִיָּה, מִהֲוֵה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיָּאָה כְּלָה, וְאֵין
 בְּלִעְדָּיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, דְּבַר גְּדוֹל וְדְבַר קָטָן אֵינוֹ
 נֶעֱשֶׂה מֵעֲצָמוֹ רַק הַכֹּל בְּרִשׁוֹת הַמְּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן, אֲזִ
 לֹא הִיָּה מְפַקִּיר אֶת דְּבוּרוֹ כָּלֵל; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי,
 אַחֵי הַיָּקָר, אֵיעֲצָךְ וַיְהִי אֶלְקִים עִמָּךְ, אִם אַתָּה רוֹצֶה
 לְהַצְלִיחַ בְּדַרְכֶּךָ — בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת,
 רֵאֵה לְשֹׁמֵר מִהַיּוֹם הַזֶּה אֶת דְּבוּרֵי פִיךָ. וְצָרִיךְ
 שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי, אֲשֶׁר בְּכָלֵל טוֹב מְאֹד לְהַרְגִיל
 אֶת עֲצָמוֹ לֹא לְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִם שׁוֹם בְּרִיָּה, כִּי אִם
 הַמְּכַרְח מְאֹד מְאֹד — מֵצַד פְּרִנָּסָה אוֹ דְרָכֵי שְׁלוֹם,
 וְגַם בְּזֶה יִרְאֶה לְקַצֵּר כַּמָּה שְׁיֹוֹתֵר, וּמְכַל שְׂכָן שְׁלֹא
 יִתְחִיל לְפַטְפֹּט כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ כָּל מִינֵי

לשון-הרע

קכא

פְּטוּוּטֵי דְבוּרִים שֶׁל מַה בְּכַף, אֲשֶׁר הַדְּבוּרִים הָאֵלּוּ
מְבַלְבְּלִים מְאֹד מְאֹד אֶת הַמֶּחַ, וְעוֹקְרִים אוֹתוֹ
מִשְׁרְשׁוֹ הָעֲלִיּוֹן, כִּי כָּל מַה שֶׁהָאָדָם זוֹכֵה לְשִׁתְּק
יֹתֵר כְּמוֹ-כֵן מֵאִיר עָלָיו בְּיֹתֵר אֹר עֲלִיּוֹן וְנוֹרָא
וְנִשְׁגָב מְאֹד, כִּי כָּל זֶה תִּקַּח בְּיַדְךָ, אָדָם הַזּוֹכֵה
לְדָם וְלִשְׁתֵּק, סִימָן שֶׁהוּא דְבוּק מְאֹד בּוֹ יִתְבָּרֵךְ
וְאוֹר הַשְּׂכִינָה שׁוֹרֶה עָלָיו, כִּי מֵרַב אֵימַת הַשְּׂכִינָה,
אֵינּוּ מֵרַבָּה לְדַבֵּר, וְכִשְׁהַשְּׂכִינָה אֶצְלוֹ, אִזְ כְּבָר כָּל
הַבְּרָכוֹת מְצוּיֹת אֶצְלוֹ, וְעַל-כֵּן רֵאֵה לְהִרְגִיל עֲצֻמָּךְ
לְדָם וְלִשְׁתֵּק וּבְפֶרֶט לְמַחְרָפֵי וְלַמְבַזֵּי נַפְשֶׁךָ, וְאַל
תֵּצֵא לְרִיב עִמָּהֶם, כִּי מִמִּילָא לֹא יוֹעִיל לְךָ, כִּי אֵלּוּ
הַרְשָׁעִים הַיּוֹצְאִים נִגְדָּךְ, הֵם הֵם עֲוֹנוֹתֶיךָ, וְאִם
תֵּצֵא נִגְדָם יִתְעוֹרְרוּ יֹתֵר וְיֹתֵר, וְעַל-כֵּן בְּשָׁעָה
שְׂבָאִים עָלֶיךָ בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים, חֲרוּפִין
וְגִדּוּפִין מִרְשָׁעִים אַרְוִרִים, רֵאֵה לְשִׁתְּק, וְאַל תֵּצֵא
לְדַבֵּר נִגְדָם שׁוּם לְשׁוֹן-הָרַע, וְאִז תִּרְאֶה אֵיךְ
שְׂבָמֶשֶׁךְ הַזְּמַן יִפְּלוּ תַחְתֶּיךָ לְגַמְרֵי, הָעֶקֶר רֵאֵה
לְדַבֵּק עֲצֻמָּךְ לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּשְׁמֹר עֲצֻמָּךְ מְאֹד
מְאֹד מִדְּבוּרֵי לְשׁוֹן-הָרַע, רְכִילוֹת וְלִיצְנוּת, וְאִז
תִּרְאֶה אֵיךְ שְׁלִבְסוּף תִּצְלִיחַ וְתַעֲבֹר עַל הַכֹּל, וְאִם

לְשׁוֹן-הָרֶע

קכב

היית' יודע, אהובי, אחי היקר, מעלת האדם הזוכה לעצור רוחו ודבורו, ולא יצא נגד זולתו, אז היית מתחזק בזה מאד מאד, כי זהו כלי לקבל בו כל האורות רוחניות; אשרי מי ששם דבורים אלו היטב היטב אל לבו, ושומר עצמו מכל מיני דבורי לשון-הרע ורכילות, שאז יזכה לעבור את זה העולם בשלום, ויהיה נעשה צנור המשפיע שפע לכלל ישראל.

ח.

ראה, אהובי, אחי היקר, לא להטעות עצמך כלל, כי בענין לשון-הרע כלם נתפסים, וראוי להם להתבונן מאד מאד כמה גדול כחה של לשון-הרע, שהיא שקולה כנגד שלשה העוונות החמורות, כמו שאמרו (בערכין טו. ובמדרש שוחר טוב): תנא דבי רבי ישמעאל: כל המספר לשון-הרע מגדיל עוונות כנגד שלש עברות: עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכת דמים, דכתיב הכא "לשון מדברת גדולות", ואלו בעבודה זרה פתיב: "אנא חטא העם הזה חטאה גדולה", ובגלוי עריות פתיב:

לְשׁוֹן-הָרַע

קכג

"וְאִיךָ אַעֲשֶׂה הָרַע הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת", וּבְשִׁפְיכוֹת
דְּמִים כְּתִיב: "גְּדוֹל עוֹנֵי מְנַשָּׂא", בָּא לְהוֹדִיעַךָ
שְׁקֻשָּׁה לְשׁוֹן-הָרַע מְשַׁלֵּשׁ עוֹנוֹת הַלְלוּ, דְּבַר אַחַר:
שֶׁהַהוֹרֵג אֶת הַנֶּפֶשׁ, אֵינוֹ הוֹרֵג אֶלָּא נֶפֶשׁ אַחַת,
וְהָאוֹמֵר לְשׁוֹן-הָרַע הוֹרֵג שְׁלֹשָׁה: הַמְסַפְרוֹ
וְהַמְקַבְּלוֹ וְהַנֹּאמֵר עָלָיו, וּמִנֵּין אַתָּה לְמַד זֶה?
מְדוּאֵג, שְׁאָמַר לְשׁוֹן-הָרַע עַל אַחִימֶלֶךְ לְפָנָי שְׁאוּל,
וְנִהְרָגוּ שְׁלֹשָׁתָן, שְׁאוּל — שְׁקַבְּלוּ, וְאַחִימֶלֶךְ —
שְׁנֵאמַר עָלָיו, וְדוּאֵג — שְׁאָמְרוּ, שְׁאוּל שְׁקַבְּלוּ,
שְׁנֵאמַר: "וַיָּמַת שְׁאוּל" וְגו', וְאַחִימֶלֶךְ שְׁנֵאמַר
עָלָיו, שְׁנֵאמַר: "מוֹת תָּמוּת אַחִימֶלֶךְ", וְדוּאֵג
שְׁאָמְרוּ, שְׁנִטְרַד מִן הָעוֹלָם, שְׁנֵאמַר: "גַּם אֵל יִתְצַדֵּךְ
לְנִצָּח" מִן חַיֵּי הָעוֹלָם, וּמִי גַרְם לוֹ? לְשׁוֹן-הָרַע,
וְאִתָּא בְּסִפְרֵי וְכֵן אָמְרוּ בְּעֶרְכֵין (טו:): עֲשֶׂרָה
נִסְיוֹנוֹת נִסּוּ אַבוֹתֵינוּ, וּבְכֻלָּם לֹא נִחַתָּם גְּזַר דִּינָם,
אֶלָּא עַל עוֹן לְשׁוֹן-הָרַע, שְׁנֵאמַר: "וַיִּנְסּוּ אוֹתֵי זֶה
עֶשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי, וּכְתִיב: "הוֹגַעְתֶּם
ה' בְּדַבְרֵיכֶם", וְכֵן מְצִינוּ בְּמִדְרַשׁ שֶׁחַר טוֹב
וּבִירוּשָׁלַיִם פָּאָה פָּרַק רַאשׁוֹן, שְׁבִימִי אַחָאָב אָף
שְׁהָיוּ עוֹבְדֵין עַבּוּדָה זָרָה, הָיוּ נוֹצְחֵין הַמְּלַחְמוֹת,

מפני שלא היה בהן לשון-הָרַע, שלא הלשינו את עובדיה שהחביא מאה נביאים בשתי מערות, ולא גלה אדם שיש נביא בישראל מבלתי אליהו, כמו שאמר: "אני נותרתי נביא ה' לבדי", אף שכל העולם ידעו מזה שהן היו נותנין לעובדיה לחם ומים לכלכלם, ובסוף ימי שאול שהיו ביניהם דלטורין, כמו הואג והזיפים, אף שלא הייתה בהם עבודה זרה כמו בימי אחאב, והיו נמצאים בהם תינוקות שהיו יודעין ארבעים ותשעה פנים בתורה, היו יורדין למלחמה ונופלין, וגורמים לסלק את השכינה מישראל, כמו שאיתא במדרש (דברים רבה ה, י): אמר רבי מינא: "כל שאומר לשון-הָרַע מסלק השכינה ממטה למעלה, תדע לך, מה דוד אומר (תהלים נו, ה): "נפשי בתוך לבאם אשכבה להטים בני-אדם שניהם חנית וחצים ולשונם חרב חדה", מה כתיב אתריו (שם, פסוק ו): "רומה על השמים אלהים וגו', אמר דוד: "רבוננו של עולם, מה השכינה עושה למטה סלק את השכינה לרקיע, וכן איתא במדרש (דברים רבה ו, יד): אמר הקדוש-ברוך-הוא: בעולם הזה על-ידי שהיו

לשון-הָרַע

קכה

בִּינֵיכֶם בְּעָלִי לְשׁוֹן-הָרַע, סִלַּקְתִּי אֶת שְׂכִינְתִּי
מִבִּינֵיכֶם; וְלֹא חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם בַּמְקָדָשׁ שְׁנֵי אֲלָא
בְּעוֹן מְסַפְרֵי לְשׁוֹן-הָרַע שֶׁהָיָה בִּינֵיהֶם, בְּשִׁבִיל
שִׁנְאָת חֲנָם שֶׁהָיְתָה בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁאֵיחָא בְיוֹמָא (ט:),
וְהַמְסַכְסֵךְ בַּלְשׁוֹן-הָרַע וּרְכִילוֹת שֶׁלוֹ בֵּין אֲנָשִׁים
אֲהוּבִים, וְעוֹשֶׂה בִּינֵיהֶם מַחְלָקָת, חֵס וְשָׁלוֹם, הוּא
מִתְעָב בְּעֵבוֹר זֶה לְפָנֵי ה', וְקָשָׁה הָעוֹן הַזֶּה יוֹתֵר
מִעוֹן גְּאוּהַ וְשִׁקָּר וְשִׁפְיַכְת דָּם נָקִי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב
(מְשָׁלִי ו, טז): שֶׁשׁ הִנֵּה שִׁנְאָה ה' וְשָׁבַע תוֹעֵבַת נַפְשׁוֹ,
עֵינַיִם רָמוֹת לְשׁוֹן שִׁקָּר וַיִּדְּוִים שׁוֹפְכוֹת דָּם נָקִי וְגו'
וּמְשַׁלַּח מְדַנִּים בֵּין אַחִים, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים,
דְּזוּ הִיא הַשְּׁבִיעִית הַקָּשָׁה שֶׁבְכָלֶן, וְיוֹתֵר מִזֶּה מְצִינוּ
בַּמְדָּרָשׁ, שֶׁאֵין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה לְהַשְׁתַּתֵּף
כָּלֵל עִם בְּעַל לְשׁוֹן-הָרַע לְהַצִּיל אוֹתוֹ מִצְרוּתוֹ,
וְאֵין שׁוֹם יַעֲזֶה לְאָדָם רַק שֶׁיִּנְצֵר לְשׁוֹנוֹ מֵרַע, וְגַם
יִטְמִין תָּמִיד אֶת עֲצָמוֹ מִלִּישָׁב בַּחֲבוּרַת אֲנָשִׁים
הַמְדַּבְּרִים דְּבָרֵי גְנָאֵי מִחֲבָרִיָּהֶם, וְזוֹ לְשׁוֹן הַמְדָּרָשׁ
וּסְפָרֵי זוּטָא (הַבֵּיאוּ הַיְלָקוּט פְּרָשַׁת כִּי-תֵצֵא): אָמַר
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מִכָּל צְרוּת הַבָּאוֹת עֲלֵיכֶם אֲנִי
יְכוֹל לְהַצִּיל אֶתְכֶם, אֲבָל בַּלְשׁוֹן-הָרַע הַטְּמֵן עֲצָמְךָ

וְאִין אַתָּה נַפְסָד, מְשַׁל לְעֵשִׂיר שְׁהִיָּה אוֹהֵב בֶּן כַּפְרִי, הֵלֶךְ לְשֹׂאֵל בְּשִׁלּוּמוֹ, וְהִיָּה שָׁם כָּלֵב שׁוֹטָה, וְהִיָּה נוֹשֵׁף אֶת הַבְּרִיּוֹת, אָמַר אוֹתוֹ עֵשִׂיר לְאוֹהָבוֹ: בְּנִי, אִם אַתָּה חֵיֵב לְאָדָם, אֲנִי פּוֹרֵעַ לָךְ וְאֵל תִּתְחַבֵּא מִמֶּנּוּ, אֲכַל אִם רְאִיתָ כָּלֵב שׁוֹטָה, מִמֶּנּוּ הִתְחַבֵּא, שָׂאֵם נוֹשֵׁכָךְ, אֵינִי יוֹדֵעַ מַה לַעֲשׂוֹת לָךְ, כִּי אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּשֵׁשׁ צְרוֹת יִצְיֵלְךָ, וּבְשׁוֹט לְשׁוֹן תִּתְחַבֵּא עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְרֹאֵה אֶת הַמְּתַקֵּת דְּבָרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהִמְתִּיקוּ אֶת דְּבָרֵי הַמְּקַלְקֵל בְּחֵטָא זֶה כְּמוֹ הַנְּשׁוּף מְכַלֵּב שׁוֹטָה, כִּי בְּאַמַּת שְׁנֵיהֶם שְׁוִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא פַד), שְׁמִי שֶׁנִּשְׁכּוֹ כָּלֵב שׁוֹטָה, אֵין לוֹ רְפוּאָה, וְעַל לְשׁוֹן-הָרַע גַּם-בֶּן אָמְרוּ שֶׁהִמְרַגֵּל בְּעוֹן זֶה, חַס וְשִׁלּוּם, אֵין לוֹ תִקְנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲרִכִין טו:): סֵפֶר — אֵין לוֹ תִקְנָה, וּבְאַמַּת אִם נִתְחִיל וְנִתְבוּנֵן, נִרְאֵה מֵאֵין בָּא דְבָר זֶה שֶׁאֶחָד מְדַבֵּר עַל חֲבֵרוֹ, הוּא רַק מִחֲמַת גְּאוּת, כִּי עֵקֶר פְּגָם לְשׁוֹן-הָרַע הוּא, שֶׁמְרַב גְּאוּתוֹ שֶׁמִּתְגָּאֵה עַל כָּלֵם, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מוֹצֵא מוּם בְּכָל

לְשׁוֹן-הָרַע

קכז

בַּר יִשְׂרָאֵל וּמִקְטָרְג עָלָיו, וּמִדְבַר עָלָיו כָּל דְּבַר
אָסוּר, וְעַל-יַד־זֶה עוֹקְרוּ מִשְׁרָשׁוֹ וַיְכוּל לְהַפִּילוֹ
וּלְהִרְחִיקוֹ מִהַקְדָּשָׁה לְגַמְרִי, כִּי עַל מִי שֶׁמִּדְבָּרִים
כָּל דְּבַר רָע, טִבְעָם שֶׁל בְּנֵי-אָדָם הוּא שֶׁמִּקְבָּלִים
לְשׁוֹן-הָרַע, וְעַל-יַד־זֶה מִתְחִילִים לְשֵׁנָא אֶת הָאָדָם
הַזֶּה שֶׁמִּדְבָּרִים עָלָיו לְשׁוֹן-הָרַע, וְתַכְף-וּמְיָד
כְּשֶׁמִּקְבָּלִים אֶת הַלְשׁוֹן-הָרַע עַל-יַד־זֶה מִתְחִילִים
לְשֵׁנָא אֶת הָאָדָם הַזֶּה וּמִחְלִישִׁים אֶת דַּעְתּוֹ, עַד
שֶׁשׁוֹבְרִים אוֹתוֹ לְגַמְרִי, וַיְכוּל לִפְל לְנוֹקְבָא
דְּתֵהוּמָא רַבָּא וּלְהִרְחִיקוֹ מִשְׁרָשׁוֹ, וְעַל-כֵּן גָּדוֹל
עוֹוֹנוֹ מִנְשֵׂא שֶׁל כָּל מִי שֶׁמִּדְבַר לְשׁוֹן-הָרַע, רְכִילוֹת
וְלִיצְנוֹת עַל זולָתוֹ, וְהַחֲטָא הַזֶּה גָּדוֹל יוֹתֵר מִכָּל
הַחֲטָאִים וְהָעוֹוֹנוֹת, וְאֶפְלוּ מֵעֲבוּדָה זָרָה גְלוּי עֲרִיוֹת
וּשְׁפִיכוֹת דְּמִים, כִּי חֲטָאִים אֵלוּ שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בֵּינוּ
לְבֵין עֲצָמוֹ, הוּא עֲדִין יְכוּל לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, וְאֶפְלוּ
שֶׁכָּבֵר עֲבַד עֲבוּדָה זָרָה, עִם כָּל זֹאת אִם חוֹזֵר
בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
מִקְבָּלוֹ, כִּי אֶפְלוּ אָדָם עוֹמֵד וּמְחַרֵף וּמְגַדֵף כָּלפִּי
מֵעֵלָה וְעוֹשֶׂה תִשׁוּבָה, הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִקְבָּלוֹ,
וְכֵן בְּגְלוּי עֲרִיוֹת מוֹעִילָה תִשׁוּבָה, וְכֵן בְּשְׁפִיכוֹת

דמים, יש תקונים לאדם שיכול לתקן את חטאיו, לא-כן החטא המגנה של לשון-הרע, רכילות וליצנות, שגורם להחליש את דעת האדם, ועל-כן גדול עונו מנשא, ולכן אמרו חכמינו הקדושים, שלשון-הרע הורגת את שלשתן — את המספר, המקבל והנאמר עליו, כי אין אדם עומד ומדבר לשון-הרע, עד שכופר בעקר, ועל-ידי כפירות ואפיקורסות נופלת ונתפשטת עליו חלישות הדעת גדולה מאד, כי בלי אמונה ובטחון אין לאדם דעת ושכל ונופל בקטנות הדעת, ועל-כן כשמדבר לשון-הרע, רכילות וליצנות, על-ידי-זה נכנס בחלישות הדעת גדולה, ואז נהרג לגמרי, ולכן גדול עונו מנשא, שמחליש את דעת עצמו, כי אחר-כך מתחרט "מה עשיתי שנסתבכתי במחלקת, וכבר איני יכול לתקן את זה", ועל-כן לשון-הרע הורג את המספר, כי מרב חלישות הדעת שרוואה מה שגרים הלשון-הרע שלו, שגרים מחלקת כזו ושנאה עמקה כזו, אשר אי אפשר כבר לתקן את זה, ומרב חלישות הדעת יוצא ופורק על לגמרי, וכן מי ששומע לשון-הרע, גם בו נכנס הארס הזה,

לְשׁוֹן-הָרַע

קכט

וְהוּא הַמְקַבֵּל אֶת הַלְשׁוֹן-הָרַע, לְבִסּוּף גַּם הוּא
נִסְתַּבֵּךְ בְּמַחְלָקַת לֹא לוֹ, וְאִזּוּ מִתְחִיל לְהִתְחַרֵּט,
לָמָּה הִזָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת מְעַרְבַּב בְּמַחְלָקַת וּבְמַרְיבוֹת
הָאֵלוּ בְּחִנָּם, עַד שֶׁהַחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת הַזֹּז גּוֹרֶמֶת לוֹ
לְכַפֹּר בְּכָל, רַחֲמָנָא לִישׁוֹבָן, וּפּוֹרֵק עַל לְגַמְרִי,
וְכַמוֹ-כֵּן עַל מִי שֶׁנֶּאֱמַר הַלְשׁוֹן-הָרַע, בְּוֹדָאֵי שֶׁהוּא
נִשְׁבֵּר לְגַמְרִי מְרֹב חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת עַל מָה וְלָמָּה
מְדַבְּרִים עָלָיו כָּל דְּבָר אָסוּר עַל לֹא דְבָר, וּמְרֹב
חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת הוּא יָכוֹל לִפְלֹל לְגַמְרִי, וְעַל-כֵּן קָשָׁה
הַחֲטָא הַמְגַנֵּה הַזֶּה שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע, רְכִילוֹת
וְלִיצְנוּת, שֶׁהוֹרֵג אֶת שְׁלֵשֶׁתָן — אֶת הַמְסַפֵּר
וְהַמְקַבֵּל וְהַנֶּאֱמָר עָלָיו; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁיִּשְׁמַר אֶת עַצְמוֹ
לֹא לְהִתְעַרְבַּב בְּשׁוּם מַחְלָקַת וְלֹא לְדַבֵּר שׁוּם לְשׁוֹן-
הָרַע, רְכִילוֹת וְלִיצְנוּת עַל שׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל, וְאִזּוּ נְכוּן
לְבוֹ יִהְיֶה וּבִטּוּחַ שִׁיעֵבֵר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּטוֹב
וּבְנִעִימִים, אֲשֶׁרִי לוֹ בְּזֶה וְאֲשֶׁרִי לוֹ בְּבֹא.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם !

על-ידי לשון-הרע מתגבר הכח המדמה, כי
על-ידי לשון-הרע מסתלק ממנו הדעת ונופל
מאהבת השם יתברך, ונופל לאהבת הבהמיות
שהם כל התאוות, שכלם באים מכח המדמה,
שהוא כח הבהמיות שמתגבר ביותר על-ידי
לשון-הרע, ועל-ידי-זה נפגם הזכרון ונופל
לשקחה שהיא מיתת הלב, שמת לבו בקרבו,
ואינו משים על לבו לזכור בכל יום בעלמא דאתי
ששם עקר החיות לנצח, והוא בחייו חשוב כמת,
מאחר שאינו משים על לבו לזכור תכליתו הנצחי
בכל יום.

(לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נד)